

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2994/2024
30.10.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Гордане Комненић, председника већа, др Илије Зиндовића, Марије Терзић, Добриле Страјина и Драгане Миросављевић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Ђорђе Шекуларац, адвокат из ..., против тужене Република Србија, Министарство одбране, коју заступа Војно правобранилаштво, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужене, изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1053/24 од 10.03.2024. године, у седници одржаној 30.10.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1053/24 од 10.03.2024. године.

ПРЕИНАЧУЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 1053/24 од 10.03.2024. године у делу става првог изреке и пресуда Првог основног суда у Београду П1 699/21 од 24.10.2023. године у ставу другом изреке, тако што се **ОДБИЈА** тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде штете за период од јануара 2018. године до септембра 2018. године исплати и то:

- за јануар 2018. године износ од 1.334,96 динара са законском затезном каматом почев од 21.02.2018. године до исплате,

- за фебруар 2018. године износ од 5.281,82 динара са законском затезном каматом почев од 21.03.2018. године до исплате,

- за март 2018. године износ од 5.339,86 динара са законском затезном каматом почев од 21.04.2018. године до исплате,

- за април 2018. године износ од 2.557,87 динара са законском затезном каматом почев од 21.05.2018. године до исплате,

- за мај 2018. године износ од 2.446,66 динара са законском затезном каматом почев од 21.06.2018. године до исплате,

- за јун 2018. године износ од 468,94 динара са законском затезном каматом почев од 21.07.2018. године до исплате,

- за јул 2018. године износ од 6.820,99 динара са законском затезном каматом почев од 21.08.2018. године до исплате,

- за август 2018. године износ од 2.679,67 динара са законском затезном каматом почев од 21.09.2018. године до исплате и

-за септембар 2018. године износ од 2.222,38 динара са законском затезном каматом почев од 21.10.2018. године до исплате, као **НЕОСНОВАН**.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 699/21 од 24.10.2023. године, ставом 1. изреке, одбијен је приговор апсолутне ненадлежности суда за поступање у овом поступку. Ставом 2. изреке, делимично је усвојен тужбени захтев тужиоца и обавезана тужена да му за период од јануара 2018. године до септембра 2018. године на име накнаде штете исплати појединачно опредељене месечне износе са законском затезном каматом од доспелости сваког износа до исплате, све ближе наведено у том ставу изреке. Ставом 3. изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужена да му на име накнаде штете за период од јануара 2017. године до децембра 2017. године исплати појединачно опредељене месечне износе са законском затезном каматом од доспелости сваког износа до исплате, све ближе наведено у том ставу изреке. Ставом 4. изреке, обавезана је тужена да тужиоцу на име накнаде трошкова парничног поступка исплати износ од 128.632,00 динара са законском затезном каматом од дана извршности до исплате. Ставом 5. изреке, одбијен је захтев тужиоца којим је тражио да суд обавезе тужену да му на досуђене трошкове поступка исплати законску затезну камату почев од 24.10.2023. године као дана пресуђења до дана извршности одлуке.

Апелациони суд у Београду је пресудом Гж1 1053/24 од 10.03.2024. године, ставом првим изреке, потврдио пресуду Првог основног суда у Београду П1 699/21 од 24.10.2023. године у ставу 1., 2. и 3. изреке и жалбе тужиоца и тужене у том делу одбио као неосноване. Ставом другим изреке, укинута је решење о трошковима поступка садржано у ставу 4. изреке првостепене пресуде и предмет у том делу враћен првостепеном суду на поновни поступак.

Против правоснажне пресуде донете у другом степену, тужена је благовремено изјавила ревизију побијајући је у делу става првог изреке, којим је потврђена првостепена пресуда у ставу другом изреке, са предлогом да се о ревизији одлучи као о изузетно дозвољеној.

Према одредби члана 404. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11... 10/23), прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија).

По оцени ревизијског суда, у овом спору има места одлучивању о посебној ревизији тужене ради уједначавања судске праксе и тумачења материјалног права у погледу права професионалних припадника Војске Србије на новчану накнаду за прековремени рад и начин њеног остварења.

Из тог разлога одлучено је као у ставу првом изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији на основу члана 408. ЗПП, Врховни суд је оценио да је ревизија тужене основана.

У спроведеном поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је био на служби код тужене са чином ..., распоређен на формацијско радно место ... – Решењем тужене од 06.02.2019. године, тужиоцу је утврђено право на скраћено радно време у трајању од 5 сати недељно које ће користити понедељком и петком. Тужилац је и поред уведеног скраћеног радног времена, остварио сате прековременог рада, вештачењем је утврђена висина накнаде за прековремени рад, која тужиоцу није исплаћена.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су применом одредби Закона о Војсци Србије и Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије, усвојили тужбени захтев и обавезали тужену да тужиоцу исплати новчане износе на име увећане зараде за прековремени рад у утуженом периоду.

По налажењу Врховног суда, ревизијом тужене се основано указује на погрешну примену материјалног права.

Према одредби члана 83. став 1. Закона о Војсци Србије („Службени гласник РС“, бр. 116/07... 88/15), прописано је да се због посебних услова под којима врши службу у Војсци Србије, а нарочито због учешћа на вежбама, логоровањима, маневрима и узбунама, рада дужег од пуног радног времена, вршења службе дежурства и других облика унутрашње службе, немогућности избора радног места и места службовања, премештаја, вршења службе у свим условима, као и због других ванредних ситуација проузрокованих потребама оперативне способности, професионалном војном лицу утврђује коефицијент за обрачун плате који је од 20% до 50% већи од коефицијента који се утврђује на основу положаја и чина, а у оквиру средстава за плате обезбеђених у буџету Републике Србије намењеном за финансирање одбране. Ставом 2. исте одредбе, прописано је да се под радом дужим од пуног радног времена из става 1. тог члана сматра рад у случају предузимања мера приправности, рад у случају узбуне у јединици, односно установи, за време војних вежби, за време борбе против елементарних непогода, за време дежурства или сличне дужности у команди, јединици или установи Војске Србије и у приликама које захтевају да се продужи започети рад чије би обустављање или прекидање имало штетне последице за оперативну способност команде, јединице, односно установе или би нанело знатну материјалну штету или угрозило живот и здравље војних лица и других грађана, а ставом 4. прописано је да се на права и обавезе професионалних војних лица проистекле из посебних услова службе у Војсци Србије не примењују се одредбе општих радно-правних прописа о увећаној заради.

Одредбом члана 15. став 1. Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије („Службени војни лист“, бр. 10 од 20.04.2017. године – пречишћени текст) прописано је да официру, односно подофициру у радном односу на одређено време и професионалном војнику, због посебних услова рада под којима вршима

службу у Војсци Србије прописаних чланом 83. став 1. и 2. Закона о Војсци Србије, припада коефицијент за посебне услове службе у Војсци Србије у висини 20% од основног коефицијента.

Одредбом члана 98. Закона о Војсци Србије прописано је да је професионално војно лице дужно да ради дуже од пуног радног времена кад потребе службе то захтевају, уз писани налог надлежног старешине. С тим што такав прековремени рад не може да траје дуже од осам часова недељно нити дуже од четири часа дневно, изузев у случајевима предвиђеним у 3. ставу тог члана.

Одредбом члана 35. Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије, прописано је да професионалном припаднику Војске Србије за сваки сат који, по писаном налогу надлежног старешине, ради дуже од пуног радног времена (прековремени рад) припада сат и по слободно (став 1.); да се прековремени рад тромесечно прерачунава у слободне сате које професионални припадник Војске Србије мора да искористи најкасније у року од шест месеци од протека тромесечја у којем их је остварио (став 2.); да се изузетно, професионалном припаднику Војске Србије који не може да искористи слободне сате због тога што природа послова радног места захтева тако обиман прековремени рад, може исплати додатак за сваки сат прековременог рада који износи 26% вредности радног сата плате, уз претходно прибављену сагласност министра одбране (став 3.); да професионалном припаднику Војске Србије који прековремено ради у случајевима прописаним чланом 83. ст. 1. и 2. Закона о Војсци Србије, не припада увећање из чл. 32. и 33. Правилника (ноћни рад и на дане празника који није радни дан) и ст. 1. и 3. тог члана (став 4.).

Према одредбама члана 141. и 142. Закона о Војсци Србије о правима и обавезама професионалних припадника Војске Србије одлучује се у управном поступку. У првом степену, о праву тог лица одлучује старешина команде, јединице или војне установе, а о жалби на решење донето у првом степену одлучује старешина војне јединице или установе који је непосредно претпостављен старешини који је донео ожалбено решење. Против одлуке у другом степену или у случају „ћутања администрације“ странка може да покрене управни спор.

Одредбом члана 52. став 3. Правилника о платама професионалних припадника Војске Србије прописано је да надлежни старешина решењем утврђује и додатке на плату изузев додатка за ноћни рад и рад у дане празника који нису радни дани, накнаду плате (изузев накнаде плата за време одсуства са рада на дан празника који је нерадни дан, а које се остварује на основу радних листа), отпремнини, јубиларној награди.

По становишту Врховног суда, из цитираних одредби следи закључак да је за остварење права по основу прековременог рада тужиоца било неопходно обраћање тужиоца старешини војне јединице, ради признавања и конкретизовања тог права – утврђивања права на слободне сате, као правила или права на исплату увећане плате, што је изузетак, за који је потребно утврдити испуњеност предвиђених услова – немогућност коришћења слободних сати због обимности прековременог рада и постојања сагласности министра одбране за исплату прековременог рада. Све то утврђује надлежни старешина својим решењем донетим по правилима управног поступка, кроз први и други степен одлучивања, а судска контрола таквих одлука је прописана кроз управни спор.

Стога, у ситуацији када тужилац није подносио захтев надлежном старешини на признавање слободних сати на име прековременог рада или утврђења права на исплату увећане плате, нема основа за његово потраживање које би му могуће досудити само по правилима о накнади штете у смислу члана 172. став 1. Закона о облигационим односима, због незаконитог или неправилног рада државног органа који му није омогућио коришћење слободних сати признатих правноснажним решењем надлежног старешине, односно није извршио исплату новчаног износа утврђеног решењем.

Из изнетих разлога, на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу другом изреке.

**Председник већа - судија
Гордана Комненић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић